

З Бабинець В. А., Іванова В. Г., Лисиченко О. Г., Сліпченко Б. В., Тищенко Ю. С., Ширінбекова С. Н. Прогнозування забруднення сполуками свинцю навколишнього середовища в зоні впливу автомобільної магістралі Міжнародна науково-практична конференція екологічна безпека: проблеми і шляхи вирішення Алушга, АР Крим, 12-16.09.2005

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПОПУЛЯЦІЇ КИТІВ, ЩО ЗНАХОДЯТЬСЯ НА МЕЖІ ЗНИКНЕННЯ

PROBLEMS OF CONSERVATION OF THE ENDANGERED WHALE POPULATION

В.К. Карась, (науковий керівник І. І. Хондак)

Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків

Анотація. В цій науковій роботі розглянута глобальна проблема винищення китів; проаналізовано фактори, які мають вплив на винищення цих тварин; наведені заходи захисту китів; звернена увага на забруднення навколишнього середовища.

Ключові слова: кити, зникнення китів, китобійний промисел, небезпеки, забруднення.

Annotation. In this scientific work the global problem of whale destruction is considered; factors that have an impact on the destruction of these animals are analyzed; the measures of protection of whales are given; reversed attention to pollution of the environment.

Keywords: whales, whale disappearance, whaling, dangers, pollution.

Вступ. Кит – це найбільша тварина на землі. У цілому світі у кита майже немає природних ворогів. Крім одного – людини. Китобійний промисел, морський нафтовидобуток, браконьєрство, рибальські сітки, забруднення океанів – все це призводить до повного зникнення морських гігантів. В даний час діяльність різних організацій із захисту тварин спрямовані на цю проблему.

Актуальність. Однією з основних причин різкого скорочення чисельності китів вважається вплив людини, який буває абсолютно непередбачуваним і надає абсолютно різну дію на морських гігантів. Велике занепокоєння китам доставляють будівельно-бурові роботи, видобуток нафти і газу, підвищена транспортна активність і шум. Потужні гідродинамічні удари при проведенні підводних вибухових робіт є потенційною небезпекою для китів. Внаслідок цього відбувається травмування і загибель китів. Все це змушує покинути їх свої традиційні ареали. Одними з найпоширеніших забруднювачів є нафта і нафтопродукти, які потрапляють в гідросферу при видобутку і транспортуванні.

Найнебезпечнішим і найпоширенішим на сьогоднішній день є нафтове забруднення океану. До десяти мільйонів тонн нафти скидається та близько двох мільйонів виноситься в океан річковим стоком. Також нафта потрапляє в море в

процесі буріння або експлуатації нафтових свердловин у Світовому океані. Після **потрапляння** в морську воду, вона утворює "нафтові плями" або "нафтові розливи" товщиною в кілька сантиметрів у верхньому шарі водної маси. Відомо, що близько двох - чотирьох відсотків площі Атлантики постійно покрито нафтовими плівками. У цих плівках знаходяться важкі метали і пестициди, які також отруюють океанічні води. Забруднення Світового океану нафтою і нафтопродуктами несе негативні наслідки, такі як: порушення енерго- і теплообміну між шарами водних мас; загибель багатьох морських мешканців; зміни в органах і тканинах живих організмів.

Ще з давніх часів людина розглядала китів як джерело м'яса і жиру, що призвело до їх масового винищення. Зміна чисельності китів визначається інтенсивністю промислу. Ці тварини були затребувані для полювання в 1990-х, і знову вони на межі вимирання. У 1986 році Міжнародна китобійна комісія ввела мораторій на комерційний промисел китів, чинний донині (рис. 1). Станом на 2016 рік чисельність популяції трохи збільшилася, але влітку 2017 різко зменшилася. 15 китів померли через зіткнення з судном і браконьєрським виловлювання.

Зміна океанічної течії, яка приносить більш холодну воду з Антарктиди також призводить до загибелі китів. Вони плывуть на мілководдя, щоб зігрітися і стають легкою здобиччю браконьєрів. Зниження популяції китів відбувається не тільки в результаті промислу, але і внаслідок скорочення числа районів, які сприятливі для розмноження. До 1996 року через китобійний промисел чисельність китів скоротилася на 90%. Деякі країни заборонили цей промисел, також були засновані організації по забороні винищення китів. Одна з таких організацій – це Whale and Dolphin Conservation (WDC) - міжнародна організація. Їхня місія полягає у забезпеченні гарних умов як китам, які живуть в океані, так і тим, які знаходяться в неволі.

Рисунок 1 – Численність китів

сміттєзвалищі утворюється 10 млн кубічних метрів метану, який можна використовувати як паливо, або як сировину для хімічної промисловості.

Незаконні сміттєзвалища. Площа смітників складає близько 9% площі України, а це дорівнює площі Нідерландів. Щороку в Україні утворюється близько 20 – 27 тисяч несанкціонованих сміттєзвалищ. В Україні утилізація й захоронення промислових і побутових відходів відноситься до компетенції органів місцевого самоврядування. Тому для вирішення проблеми утворення незаконних сміттєзвалищ в 2016 році було створено інтерактивну мапу Міністерства екології та природних ресурсів України, яка надає можливість громадянам надіслати звернення з геоприв'язкою та фотоматеріалами щодо виявлених місць стихійних сміттєзвалищ. Міністерство екології та природних ресурсів України забезпечить оперативне надходження такої інформації до місцевих органів влади, які відповідають за їх своєчасну ліквідацію.

Переробка сміття та відходів. В Україні 4 сміттєспалювальних заводи: у Києві, Дніпропетровську, Харкові та окупованому Севастополі. Але працює лише київський завод "Енергія". Для порівняння: в Японії працюють 100 сміттєспалювальних заводів. Однак, через те, що українські сміттєспалювальні підприємства мають застаріле обладнання та технології, спалювання сміття завдає більшої шкоди ніж зберігання. Тому в 2016 році в рамках «Національної стратегії щодо переробки сміття до 2025 року» та Загальноукраїнського курсу на євроінтеграцію було вирішено побудувати на базі Дергачівського полігону з переробки твердих побутових відходів сучасний завод з переробки повного циклу усіх типів сміття та відходів. Влітку 2019 року підприємство частково почне працювати. Планується, що за перший рік праці комплекс, окрім переробки сміття на вторинну сировину, виробить 13,5 мільйонів кіловат електроенергії, а за 10-ий – 42 мільйони кіловат.

Висновок. Комплексний підхід до переробки та збереження сміття гарантує покращення екологічної ситуації в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Електронний ресурс <https://ecomapa.gov.ua/>
2. Evaluation of an ecological condition of components of an environment in an orb of influence of polygons rigid household and industrial wastes of the Lvov area / A.S. Voytsikhovska, M.S. Malyovanyy, O. Golodovska // Proceedings of a Polish-Swedish-Ukrainian seminar, Lviv Ukraine, October 26-28, 2006.